

France Prešeren

1. AVTOR

Rojstvo: 3. 12. 1800 v Vrbi na Gorenjskem

Smrt: 8. 2. 1894 v Kranju

Šolanje: Ribnica, Ljubljana

Študij: Dunaj

Poklicna smola: Ni dobil državne službe. Dobil jo je šele dve leti pred smrtjo.

Prešernove ženske: Zaljubljen je bil v Julijo Primic.

Prijatelji: Matija Čop

Izdane knjige: Poezije doktorja Franceta Prešerna (izšla je leta 1846 z letnico 1847)

6 Prešernovih pesmi: Krst pri Savici, O Vrba, Povodni mož, Zdravljica, Pod oknom, Apel in čevljar.

Krst pri Savici

2. Zgradba

1. del: Posvetilo Matiju Čopu

V tem delu se poslavlja od Matija Čopa in pove, da zanj ni sreče na tem svetu, tako kot ne za Črtomira – glavno osebo v pesnitvi.

2. del: Nosi naslov Uvod. Govori o boju med kristjani in pogani.

3. del: Krst – Črtomir sprejme krščansko vero

3. SNOV:

Vzel jo je iz zgodovine in sicer govori o pokristjanjevanju Slovencev v 8. stoletju. S to snovjo se je seznanil v knjigi Slava vojvodine Kranjske in v Linhartovi zgodovini.

4. VSEBINA

- ▣ Dolgotrajen boj Črtomirjeve vojske z Valjahunovo vojsko (1 -10 kitice)
- ▣ Črtomirjev govor (11 - 17)
- ▣ Spopad (18 - 26)

3. letnik

Zasnova: Pokristjanjevanje, kot zgodovinski dogodek.

Zaplet: Črtomirova vojska je obkoljena

Vrh: Spopad vojsk

Razplet: Konec Črtomirjeve vojske

Razsnova: Valjhun išče Črtomira med mrtveci

Vprašanja:

1. Kdo je nasprotnik v boju?

Nasprotnika v boju sta Črtomir (pogani) in Valjhun (kristjani)

2. Za kaj se bojuje Črtomir?

Črtomir se bojuje za ohranitev poganske vere. Vere svojih staršev

3. Kam zbeži?

Črtomir zbeži v Ajdovski gradec.

4. Kdo je zaveznik napadalcev?

Zaveznik napadalcev je lakota. Črtomirjevi vojaki nimajo hrane.

5. Kaj naj bi Črtomirju pomagalo pri preboju iz trdnjave?

Črtomirju naj bi pomagalo slabo vreme, nevihtna noč.

6. Kaj Črtomir pove svojim vojakom?

Črtomir pove svojim vojakom, da jih ne bo zadrževal, če se hočejo predati. Bolje je biti mrtev, kot suženj. Da jim bo pri preboju iz trdnjave pomagala nevihtna noč. Zbežali bodo, ko bodo sovražniki spali. Povedal je tudi, da jim zmanjkuje hrane.

7. Kako poteka boj?

Črtomirjevi vojaki odprejo vrata, da bi zbežali. Valjhunovi vojaki pa niso spali. Planili so na sovražnike in vnel se je hud boj.

8. Koliko poganov in koliko kristjanov je padlo?

Kristjanov je padlo več od polovice in vsi pogani razen Črtomirja.

9. Kraj in čas dogajanja?

Kraj dogajanja je Bohinj, Ajdovski gradec. Čas dogajanja je noč, osmo stoletje.

Črtomir

- Vodja poganske vojske
- Pogumen: bori se za ceno svojega življenja; bori se proti večji vojski
- Glavna vrednota mu je svoboda
- Dober vodja - vsi vojaki so mu sledili
- Iznajdljiv - edini preživel; pobeg v nevihtni noči
- Bori se za čast, vero svojih staršev

Bolje je biti mrtev, kot suženj in ne svoboden.

Slog pisanja

Zgradba: 25 trivrstičnic, 1 štirivrstičnica

Rima:

krvavi	A
vera	B
stavi	A

3. letnik

marsikter	B
o	
korotani	C
jezero	B
pokončan	C
i	
vojščaki	D
brani	C
junaki	D
živo	E
oblaki	D

To je verižna rima.

Starinske besede: trum, stavi, tropom, Kranji, Korotani, krili, dnovi, strahljivec, neurnik

Primer: Ko se neurnik o povodnji vlije,
iz hriba strmega v dolino plane,
z derečimi valovami ovije

kar se mu zoperstavi, se ne ugame
in ne počije pred, da jez omaga;
tak' vrže se Valjhun na nekristjane.

Primerjata se napad Valjhunove vojske na nekristjane in hudournik.

Pretiravanje: ne boj, mesarsko klanje
Kri po Kranji, Korotani prelita, napolnila bi jezero.

Antiteza ali nasprotje: sreča kriva, temna zora

Aliteracija (besede se začnejo z istim soglasnikov v verzu): svetlim
soncem sužnji dnovi.

Krst pri Savici

Zgradba

1. del: Posvetilo Matiju Čopu

V tem delu se poslavlja od Matija Čopa in pove, da zanj ni sreče na tem svetu, tako kot ne za Črtomira – glavno osebo v pesnitvi.

2. del: Nosi naslov Uvod. Govori o boju med kristjani in pogani.

3. del: Krst – Črtomir sprejme krščansko vero

SNOV:

Vzel jo je iz zgodovine in sicer govori o pokristjanjevanju Slovencev v 8. stoletju. S to snovjo se je seznanil v knjigi Slava vojvodine Kranjske in v Linhartovi zgodovini.

Uvod

VSEBINA

- Dolgotrajen boj Črtomirjeve vojske z Valjhunovo vojsko (1 -10 kitice)
- Črtomirjev govor (11 - 17)
- Spopad (18 - 26)

Zasnova: Pokristjanjevanje, kot zgodovinski dogodek.

Zaplet: Črtomirova vojska je obkoljena

Vrh: Spopad vojsk

Razplet: Konec Črtomirjeve vojske

Razsnova: Valjhun išče Črtomira med mrtveci

Vprašanja:

10. Kdo je nasprotnik v boju?

Nasprotnika v boju sta Črtomir (pogani) in Valjhun (kristjani)

11. Za kaj se bojuje Črtomir?

Črtomir se bojuje za ohranitev poganske vere. Vere svojih staršev

12. Kam zbeži?

Črtomir zbeži v Ajdovski gradec.

13. Kdo je zaveznik napadalcev?

Zaveznik napadalcev je lakota. Črtomirjevi vojaki nimajo hrane.

14. Kaj naj bi Črtomirju pomagalo pri preboju iz trdnjave?

Črtomirju naj bi pomagalo slabo vreme, nevihtna noč.

15. Kaj Črtomir pove svojim vojakom?

Črtomir pove svojim vojakom, da jih ne bo zadrževal, če se hočejo predati. Bolje je biti mrtev, kot suženj. Da jim bo pri preboju iz trdnjave pomagala nevihtna noč. Zbežali bodo, ko bodo sovražniki spali. Povedal je tudi, da jim zmanjkuje hrane.

16. Kako poteka boj?

Črtomirjevi vojaki odprejo vrata, da bi zbežali. Valjhunovi vojaki pa niso spali. Planili so na sovražnike in vnel se je hud boj.

17. Koliko poganov in koliko kristjanov je padlo?

Kristjanov je padlo več od polovice in vsi pogani razen Črtomirja.

18. Kraj in čas dogajanja?

Kraj dogajanja je Bohinj, Ajdovski gradec. Čas dogajanja je noč, osmo stoletje.

Črtomir

2. Vodja poganske vojske

3. Pogumen: bori se za ceno svojega življenja; bori se proti večji vojski

4. Glavna vrednota mu je svoboda

5. Dober vodja – vsi vojaki so mu sledili

6. Iznajdljiv – edini preživel; pobeg v nevihtni noči

7. Bori se za čast, vero svojih staršev

Bolje je biti mrtev, kot suženj in ne svoboden.

Slog pisanja

Zgradba: 25 trivrstičnic, 1 štirivrstičnica

Rima:

krvavi

A

3. letnik

vera	B
stavi	A
marsiktero	B
korotani	C
jezero	B
pokončani	C
vojščaki	D
brani	C
junaki	D
živo	E
oblaki	D

To je verižna rima.

Starinske besede: trum, stavi, tropom, Kranji, Korotani, krili, dnovi, strahljivec, neurnik

Primer: Ko se neurnik o povodnji vlije,
iz hriba strmega v dolino plane,
z derečimi valovami ovije

kar se mu zoperstavi, se ne ugane
in ne počije pred, da jez omaga;
tak' vrže se Valjhun na nekristjane.

Primerjata se napad Valjhunove vojske na nekristjane in hudournik.

Pretiravanje: ne boj, mesarsko klanje
Kri po Kranji, Korotani prelita, napolnila bi jezero.

Antiteza ali nasprotje: sreča kriva, temna zora

Aliteracija (besede se začnejo z istim soglasnikom v verzu): svetlim soncem sužnji
dnovi.

Krst

Zasnova:

Črtomir dan po spopadu kot edini preživeli obupuje ob Bohinjskem jezeru. Pri življenju ga ohranja samo še misel na ljubljeno Bogomilo, ki jo želi videti. Pride ribič, posvari ga, da ga iščejo kristjani. Odpelje ga stran v svojem čolnu, k Savici in mu da hrano. Črtomir hoče nagraditi ribiča, pošlje ga k Bogomili in njenemu očetu Staroslavu, ki je imel skrito zlato. Črtomir ga še prosi naj mu pove novice o Bogomili.

Zaplet:

Naslednji dan pride Bogomila z ribičem in duhovnikom. Bogomila pove Črtomiru, da je postala kristjanka.

Vrh:

Bogomila prosi Črtomira naj sprejme krščanstvo.

Branje odlomka str. 110

8. Izpiši izjavo iz katere je razvidna Črtomirjeva predanost Bogomili!

V veselji skoraj mi srce omaga,
ki v njem tvoja ga ljubezen vname,
dokler krvi ne vteče zadnja sraga
in groba temna noč me ne objame.

9. Zakaj ima Črtomir vseeno pomisleke glede sprejetja krščanstva?

Ker je Valjhunova vojska pobijala nekristjane.

10. Kako ga duhovnik pregovarja?

Pravi, da Valjhun ni pravi kristjan in ravna po svoje. Prava krščanska vera uči ljubezen.

11. Zakaj mu uspe?

Ker Črtomir ve, da si je pogansko vero nekdo izmislil. Ni zares veroval v vero svojih staršev, je le spoštoval tradicijo.

12. Izpiši Črtomirovo izjavo, ki dokazuje, da v resnici ni verjel v vero svojih staršev!

ne branim se je vere Bogomile,
vem, da malike in njih službo glave,
služabnikov njih so na svet rodile,
v njih le spoštoval očetov sem postave

Nadaljevanje vsebine

Vrh:

Črtomir privoli

Razplet:

Bogomila pove, da se je zaobljubila Bogu, da se ne more poročiti. Črtomir se vda v usodo in se krsti.

Razsnova:

Črtomir gre za duhovnika v Oglej. Z Bogomilo se za večno ločita.

Zakaj Bogomila sprejme krščansko vero?

Sprejela je krščanstvo, ker poudarja večno srečo v nebesih. Upala je, da bo lahko s Črtomirom skupaj vsaj v nebesih za vekomaj, če že ne na tem svetu. Po drugi strani pa se je tudi zaobljubila Bogu, zato da bi Črtomir ostal živ.

Zakaj se je Črtomir dal krstiti?

19. Ker verjame, da bo lahko z Bogomilo skupaj po smrti v nebesih.

20. Ker ni imel druge rešitve po vseh teh razočaranjih – tudi krščanstvo uči, da sreče ni na tem svetu

21. Ustregel je želji Bogomile

22. Osebni stih z Bogom

Zgradba posameznih delov Krsta:

Posvetilo je sonet.

Uvod je iz trivrstičnic (tercin).

Krst je sestavljen iz osemvrstičnic ali stanc.

V **uvodu** imamo hitro dogajanje, zato so kratke kitice.

V **krstu** je dogajanje počasno, zato so daljše kitice.

3. letnik

Rima

Draga A

Zame B

Omaga A

Vname B

Sraga A

Objame B

Celo C

Delo C

Na koncu kitice Prešeren spremeni rimo v zaporedno, ker pove najpomembnejše stvari.